

De Ambtswijding van Vrouwen¹

G.H. Clark

Inleiding

De Synode van 1976 van de Reformed Presbyterian Church, Evangelical Synod (R.P.C.E.S.) beschouwde een *Rapport* dat de amtswijding van vrouwen als diakenen voorstond. De niet-controversiële eerste helft ervan was enkele weken vooraf verspreid; maar de tweede helft werd niet publiek gemaakt totdat de Synode bijeenkwam. Omdat de afgevaardigden geen gelegenheid hadden gehad die te bestuderen, ondernamen ze wijselijk geen actie op de tweede helft.

Nadat de Synode verdaagde, werd een opstel geschreven dat de argumenten van het *Rapport* analyseerde. De commissie verhinderde dat dit rapport werd inbegrepen onder de rapporten verspreid vóór de Synode van 1977. Tot op vandaag is er geen analyse van de controversiële tweede helft van het *Rapport* van 1976 verspreid. Daarom maakt de schrijver van de studie die nu publiek op zijn eigen verantwoordelijkheid.

Omdat de Synode van 1977 beslissend de amtswijding van vrouwen als diakenen verwierp, denken sommige personen misschien dat de huidige publicatie overbodig is. De schrijver is het hiermee oneens.

Ten eerste, kort na de Synode van 1976 rapporteerde het *Presbyterian Journal*, zonder zijn bronnen te identificeren, dat de voorstanders van de amtswijding van vrouwen voorspelden dat ze hun programma erdoor zouden drukken binnen vier jaar. Vandaar, ondanks de actie van 1977, zullen toekomstige Synoden de vraag misschien opnieuw onder ogen moeten zien.

Ten tweede, voordat de Synode bijeenkwam, wijdde één woorddienaar, met de voorafgaande goedkeuring van de Midwestern Presbytery, de Classis binnen de grenzen waarvan het Covenant Seminary zich bevindt, daadwerkelijk één of meer vrouwen in het ambt. Dit, uiteraard, was een opzettelijke schending van onze *Form of Government*. Ze geeft aan dat onwettige acties worden beschouwd als gepast om het beoogde doel te bereiken.

Dan ten derde, omdat er vooralsnog geen formele analyse van het oorspronkelijke *Rapport* is gepubliceerd, is het huidige opstel niet geheel en al overbodig, op zijn minst naar de mening van de schrijver, Gordon H. Clark.

De Ambtswijding van Vrouwen

De 154^e Synode van de R.P.C.E.S. (Mei 1976) ontving en sloot in in haar notulen het *Rapport van een Studie Commissie over de Rol van Vrouwen in de Kerk*.² Het beveelt de amtswijding van vrouwen als diakenen aan. De onderhavige zaak is niet een zaak van diakonessen. Jarenlang werkten de P.C.U.S.A. en de Reformed Church in America samen in het

¹ Dit artikel is opgenomen als Appendix A in G. H. Clark, *The Pastoral Epistles*, The Trinity Foundation, 1998, 179-193. Het lijkt actueel voor kerken ontstaan in de traditie van de Reformatie die belijden Gereformeerd of Hervormd te zijn.

² *Report of a Study Committee on the Role of Women in the Church*.

ondersteunen van een Diaconessen School in Philadelphia; en de afgestudeerden ervan dienden in die denominaties. De nu onderhavige zaak, evenwel, is niet deze Presbyteriaanse praktijk te erkennen, maar het geheel verschillende en nieuwe voorstel om vrouwen als diakenen te wijden in het ambt.

Alhoewel de Studie Commissie niet de ambtswijding van vrouwen als oudsten voorstaat, bepleit ze de ambtswijding van vrouwen. Vanwege onze eigentijdse situatie, meest recent de acties van de Episcopal Church, is het onrealistisch te denken dat een kerk die begint met het inwijden van vrouwen als diakenen hun lang ambtswijding als oudsten kan ontzeggen. Dit opstel zal inderdaad het ambt van diakenen beschouwen, maar de onderliggende vraag is de ambtswijding van vrouwen, zoals de titel van dit opstel aangeeft.

Omdat dit een modern voorstel is, rust de bewijslast op [de schouders van] de vernieuwers. Een korte aantekening over geschiedenis zal dit punt verhelderen. *Hebreeën 5:1-4* toont aan dat de Joodse Hogepriesters werden ingewijd: Ze waren allen mannen. Een begeleidend opstel over “De Presbyteriaanse Ambtswijdingsleer” zal ook de ambtswijding noemen, gewoonlijk door zalving met olie, van geringere Oudtestamentische ambtsdragers. De Joodse beperking van dergelijke ambtswijding tot mannen is pas recentelijk in twijfel getrokken door vrijzinnig Judeïsme. De Rooms Katholieke kerk wijdt alleen mannen in het ambt. Eén van de argumenten van de hoge kerkmensen in de Episcopal Church, met betrekking tot de wijziging van haar regering dit jaar, was dat de ambtswijding van vrouwen oecumenische hereniging met Rome zou belemmeren. De Protestantse Hervorming, al haar oppositie tegen het Rooms geloof ten spijt, trok nooit de praktijk van de ambtswijding van alleen mannen in twijfel. Welnu, als deze praktijk heeft voortgeduurd vanaf de tijd van Abraham tot aan 1960 of daaromtrent, moeten degenen die vernieuwers zijn wel de bewijslast dragen. De *Westminster Confessie* zegt inderdaad, “Alle Synoden...kunnen dwalen, en veel hebben gedwaald.” Daarom, het is theoretisch mogelijk dat de Reformed Presbyterian Church in dwaling verkeert. Maar wanneer de overeenstemming wereldwijd is meer dan 4000 jaar, is het, herhaal ik, uiterst onwaarschijnlijk.

Daarom, een huizenhoge bewijslast rust op degenen die de ambtswijding van vrouwen voorstaan. Veronderstellingen van mogelijke betekenissen van *gunaikas*, bijvoorbeeld, zelfs indien waarschijnlijk, zijn niet genoeg. Wat de denominatie nodig heeft, voordat ze het gezag heeft het historische concept van ambtswijding te schrappen, is logisch dwingend bewijs.

Het huidige opstel, in contrast met het *Rapport*, handhaaft dat de Presbyteriaanse procedure wordt vereist door de Schrift. Conform de derde ambtswijdingsgelofte van de R.P.C.E.S., [is het zo dat] onze woorddienaars “aanvaarden de Presbyteriaanse vorm van Kerkregering als *ontleend aan de Heilige Schriften*” (*Form of Government*, V, 1, 1). Daarom, de conclusie hier zal zijn dat de Schrift bepaaldelijk de ambtswijding van vrouwen verbiedt.

Tot dit doel zou het mogelijk zijn het *Rapport* alinea na alinea te onderzoeken. Maar is misschien een ordelijker weg. Uiteraard, de lezers van dit opstel zouden het *Rapport* voor zich moeten hebben; en verwijzingen ernaar zullen frequent genoeg zijn. Maar de contour, na deze inleidende regels, zal zijn:

- I. *Het Geschil*
- II. *De Basis van het Debat*
- III. *Zijdelings Materiaal*
- IV. *De Hoofdpassages.*

I. *Het Geschil*

Zoals de inleidende opmerkingen al hebben gezegd, en zoals het *Rapport* helder maakt, het geschilpunt is niet die van oningewijde diaconessen. Het geschilpunt is de ambtswijding van vrouwen als diakenen. Welnu, of zoiets toelaatbaar is hangt af van de ambtswijdingsleer. Is de Reformed Presbyterian leer van ambtswijding Schriftuurlijk, of is het dit niet, en hoort het daarom te worden veranderd?

Het is vreemd dat het *Rapport*, uitvoering als het is, zo weinig aandacht besteedt aan de ambtswijdingsleer. Omdat de ambtswijding van vrouwen afhangt van een of andere zienswijze van ambtswijze, een zienswijze in strijd met Gereformeerde beginselen, had het *Rapport* een enorme verdediging van zijn onderliggende premisse moeten insluiten. Dit deed het niet.

Sectie F (132) is ongeveer het meeste dat het *Rapport* heeft te zeggen. Het begint met een verklaring die betrekking heeft op het officiële standpunt van de R.P.C.E.S. Echter, het drukt dat standpunt niet goed uit; en in zover de conclusies van het *Rapport* afhangen van deze onnauwkeurigheid, dienen ze te worden verworpen. De verklaring van het *Rapport* is: “Deze denominatie...heeft een van de onderscheidende elementen van de rol van de oudste *als onderscheiden van die van diaken* gezien als zijnde het bezit van kerkelijk bindend gezag.” Deze verklaring spreekt de *Form of Government* tegen. Omdat het onmiddellijke doel van het *Rapport* is de *ambtswijding van vrouwen als diakenen* te verdedigen, behoeven drie onderwerpszaken aandacht. Ambtswijding is een inclusieve. Ze is de *Geschilkwestie*. De ondergeschikte punten zijn *diakenen* en *vrouwen*. Wat zegt de *Form of Government*, in zijn gezaghebbende definitie van Reformed Presbyterian regering, op deze punten?

Om te citeren, *F.O.G.*,³ V, 5 zegt, “De formele stappen waardoor een jonge man een in het ambt gewijde woorddienaar wordt...” Hij zegt niet “een jong persoon”, en hij zegt niet “een jonge man of vrouw”. Omdat zelfs een paar jaar geleden niemand de ambtswijding van vrouwen voorstond, werd deze verwijzing naar een man in plaats van een vrouw noch benadrukt noch herhaald. Bij V, 8, zegt *F.O.G.* eenvoudigweg, “De kwalificaties van zowel onderwijzende oudsten als regerende oudsten...” “Leken, gewijd tot het ouderlingschap” is een andere frase. Er wordt ook gezegd dat deze oudsten “een zekere besturend of regerend gezag” hebben. De sectie over diakenen is niet zo expliciet. Had men vrouwen op het oog gehad als mogelijke kandidaten dan had het wel expliciet moeten zijn. Het *Rapport* neemt het standpunt in dat de Schrift de ambtswijding van vrouwen als diakenen toestaat maar hun ambtswijding als oudsten verbiedt. Als dit het Reformed Presbyterian standpunt zou zijn, had *F.O.G.* wel het verschil expliciet, helder, en nadrukkelijk moeten uitdrukken. Het doet dit niet. Wat expliciet wordt gezegd is, “De woorddienaar zal dan aan de verkozen oudste of *diaken* de volgende vragen voorleggen: Zie Sectie 3 van dit hoofdstuk.”

Aldus, pastors, oudsten, en diakenen leggen alle de zelfde geloften af, met als enige uitzondering dat pastors instemmen met vraag 8, terwijl andere woorddienaars — niet pastors — oudsten, en diakenen, instemmen met vraag 9. Geen van deze negen geloften noemt expliciet gezag om te onderwijzen. Maar als dit gezag wordt aangenomen voor een oudste, wordt het ook aangenomen voor een diaken, omdat regerende oudsten, diakenen, en niet-

³ *Form of Government*.

pastorale woorddienaars worden behandeld als één enkele klasse. Dan verder, in V, 9, C, de woorddienaars doet het ambtswijdingsgebed. Merk op dat niet een ambtswijding is van verkozen diakenen door eerder in het ambt gewijde diakenen, met het idee dat oudsten worden gewijd door oudsten. Zoiets zou inderdaad grotendeels oudsten onderscheiden van diakenen. *F.O.G.* maakt het niet helder wie wel en wie niet de nieuw in het ambt gewijde diaken de rechterhand van gemeenschap geeft.

Maar de definitief sluitende formule is die welke de *Form of Government* oplegt aan de gemeente: “Erkent en ontvangt u, de leden van deze kerk, de *broeder* als regerende oudste (of *diaken*) en belooft u hem al die eer, bemoediging, en *gehoorzaamheid* in de Heer te geven waartoe...de Constitutie van de Kerk hem *gerechtigd*?”

Op dit punt lijkt het gepast te concluderen dat het *Rapport* zijn these baseert op een foutieve zienswijze van Reformed Presbyterian regering. De R.P.C.E.S. onderscheidt niet tussen een oudste en een diaken door het gebrek aan kerkelijk gezag van de laatste. In tegendeel, ze stelt dit gezag expliciet. De toepassing op vrouwen — in het licht van de Schrift nog te bespreken — is automatisch. Onze constitutie negerend gaat het *Rapport* verder, “Als dit onderscheid wordt gehandhaafd, hoeft er geen vraag te zijn van vrouwen in gezag plaatsen boven mannen door hen in het ambt te wijden als diakenen.” Maar als dit onconstitutionele onderscheid zou worden gehandhaafd, zou er geen behoefte of reden zijn om of mannen of vrouwen in het ambt *te wijden* als diakenen. Ambtswijding is inwijding in een gezaghebbende *orde*. Dit brengt de bespreking nu terug van de ambtswijding van *vrouwen* als *diakenen* naar de fundamentele vraag van *ambtswijding*.

Er zijn diverse zienswijzen aangaande de aard van ambtswijding. Die erkend door de grootste groep mensen is die van het Rooms geloof. Bij de Hervorming werd Luther helder, Calvijn helderder, en een grote sectie van de Europese bevolking gewaar dat de uitvoerige Roomse hiërarchie met haar ontzagwekkende waarheidsaanspraken scherp contrasteerde met de eenvoud van de kerk zoals de apostelen haar hadden georganiseerd. De Roomse waarheidsaanspraken hingen grotendeels, misschien bijna geheel, af van de premisse dat ambtswijding een speciale rang van priesterschap verleent voor het doel van het herhalen van Christus' offer in de mis. In hun oppositie tegen de mis verafschuwden al de Hervormers de pauselijke hiërarchie en verdedigden rigoreus het gelijke priesterschap van alle gelovigen. Toch schaften ze niet om die reden de ingestelde woordbediening af.

Er waren sommigen die dit deden. De radicale Anabaptisten keurden openlijk alle kerkregering af en ook burgerlijke regering. Later, en voortdurend tot de tegenwoordige tijd, de Quakers en Plymouth Brethren⁴ verwierpen een ambtelijke woordbediening. Nog recentelijker, in oppositie tegen georganiseerde religie wilden sommigen theologische opleidingen sluiten, de kerkdeuren sluiten, de bezittingen verkopen, en, anders dan het anarchisme van de Anabaptisten, de opbrengsten besteden om socialisme te vestigen.

Omdat het *Rapport* deze bewegingen niet bespreekt, omdat het zelfs geen poging doet zijn nieuwe zienswijze van ambtswijding te verklaren, is het niet mogelijk om zeker te zijn van welke richting deze beweging in onze denominatie later misschien zal inslaan. Het is helder, evenwel, dat het moderne temperament onder religieuze mensen nogal vijandelijk staat

⁴ Voorlopers van de Vergadering van Gelovigen.

tegenover “georganiseerde religie” en een of andere vorm van piëtisme⁵ begunstigt in plaats van het Presbyteriaanse standpunt.

Noch Luther noch Calvijn aanvaardden dit linker vleugel standpunt. Calvijn (Institutie, IV, iii, 2) zegt,

Door de woorddienaars aan wie [Christus] dit ambt heeft toevertrouwd, en genade gegeven om het uit te oefenen, verbreidt en verdeeld hij zijn genade aan de Kerk. Alwie daarom zich erop toelegt om de *orde* en soort van regering af te schaffen...of deze denigreert als een gering belang, beraamt verwoesting, of veeleer de ruïne en vernietiging van de kerken.

Deze woorden tonen aan hoe hoog Calvijn ambtelijke orde achtte.

Dat deze ook de diakenen insluit maakt een latere alinea (IV, iii) helder: “De kwalificaties van...bisschoppen⁶ worden breed uitgedrukt door Paulus in twee passages.... De zelfde regel wordt ingesteld voor de diakenen en regeerders.”

Er zijn andere historische documenten. De Franse Confessie van 1559 zegt, “We verfoeien alle verbeeldingsrijke mensen die in hoge mate verlangen...de woordbediening af te schaffen” (Art. xxv).

Het *Second Book of Discipline* van de Schotse Kirk zegt, “Er zijn vier gewone functies of ambten in de Kirk van God, het ambt van pastor, woorddinaar, of bisschop; de doctor; de presbyter of oudste; en de diaken.” In de tijd van de Reformatie was het voornaamste doel de pauselijke zienswijze van hiërarchie te verwerpen, en om te staan op het priesterschap van alle gelovigen. Onze Schotse voorouders weigerden ook de Anglicaanse ambtswijding van diakenen te erkennen omdat deze onderdeel was van het hiërarchische plan. Maar ze wijden diakenen in het ambt in, en ze hadden strikte zienswijzen van de betekenis van ambtswijding. Ze verwierpen het “onuitwisbare karakter” opgelegd door ambtswijding zoals de Rooms en het begrepen; maar ze hadden geen bezwaar tegen een “onuitwisbaar karakter”, een levenslang gezag, zoals zij het zelf definieerden.

Het is vreemd, en misschien mag zo vrij zijn om te zeggen significant, dat het *Rapport* in het bepleiten van de ambtswijding van vrouwen zo weinig heeft te zeggen over ambtswijding. Omdat het *Rapport*, om toe te staan dat vrouwen in het ambt als diakenen worden ingewijd, van ambtswijding het verlenen van gezag uitsluit, kan niemand zeker ervan zijn wat voor zienswijze van ambtswijding het *Rapport* in onze denominatie wenst te introduceren. Men kan evenwel zeker ervan zijn, dat zijn zienswijze van ambtswijding Presbyteriaanse regering zal afbreken.

⁵ *Piëtisme*: invloedrijke hervormingsbeweging die begon onder Duitse Lutheranen in de 17^e eeuw. Ze benadrukte persoonlijk geloof tegen de waargenomen nadruk van de Lutherse hoofdkerk op leer en theologie boven Christelijk leven. Het verbreidde zich snel en hield zich later bezig met sociale en onderwijskundige zaken. Als een verschijnsel van persoonlijke religieuze vernieuwing heeft het aangehouden in Duitsland en andere delen van Europa tot in de 21^e eeuw. Al is persoonlijke vernieuwing mogelijk en noodzakelijk, het kan het Christelijk geloof niet vervangen, want het laatste kan niet bestaan zonder verkondiging en onderwijs van wat de Schrift leert.

⁶ In Calvijn bevoegde en bekwame opzieners van de kerk, niet de hiërarchie van de Roomse, Anglicaanse, of Episcopale kerken.

Gedurende de Hervorming concentreerde de controverse zich voornamelijk op de woordbediening, minder op de oudsten, en het minst op diakenen. Toch gingen de Hervormers aan het laatste niet in complete stilte voorbij. Luther in zijn Toespraak tot de Christelijke Adel van het Duitse Volk, juni 1520, zei,

Hij [de woorddienaar] hoort als assistenten diverse priesters te hebben [de term *priester* bleef nog een tijdje in gebruik] en *diakenen* die hem horen te helpen de mensen en *gemeenten* te regeren met preken en de bediening van de sacramenten.

Ook de *Franse Confessie van 1559* (waarnaar eerder is verwezen) zegt, “Zij [de ware kerk] hoort te worden *geregeerd* conform het beleid dat onze Redder Jezus Christus heeft gevestigd, dat is, dat er pastors, opzieners, en diakenen zijn.” Merk op dat diakenen een onderdeel vormen het regerende groep. De Geneefse *Verordeningen* van 1541 zegt expliciet iets soortgelijks: “...laat de woorddienaar het brood uitdelen in goede orde en met eerbied, en laat geen anderen de beker geven dan de [daartoe] aangestelden of de *diakenen* met de woorddienaars.” De *Verordeningen* van 1576 doen de zelfde uitspraak over de diakenen. Nogmaals, wat Calvijn zegt over vrouwen die de doop uitvoeren is zeker van toepassing op vrouwen die misschien optreden als diakenen. In zijn Traktaten zegt hij, “Zelfs in de geringste zaken, zoals eten en drinken, alwat we proberen en wagen met een weifelend geweten veroordeelt Paulus openlijk als zonde. Welnu, in doop door vrouwen, wat voor zekerheid kan er zijn, zolang een regel overhandigd door Christus wordt geschonden? Want dat ambt van het Evangelie dat hij toekende aan woorddienaars grijpen vrouwen voor zichzelf.” Voorts, Calvijns antwoord aan de Synode van Lyon in 1563 (vergelijk Quick, *Synodicon*, I, 53) zegt, “*Diakenen* en oudsten, omdat ze de armen en handen van de Pastor zijn,... mogen ook [het brood en de beker] uitdelen aan degenen die ver verwijderd zijn van [de pastor].”

In deze passages is de vermelding van diakenen het opmerken waard omdat er een wijdverbreide ongenuegdheid was diakenen en zelfs oudsten toe te staan te assisteren in de avondmaalsdienst. Calvijn beschouwt diakenen klaarblijkelijk als gezag hebbend krachtens ambtswijding. Ze zijn ongetwijfeld ondergeschikt aan de woorddienaar. Ambtswijding verleent aan de woorddienaar het gezag om het Woord⁷ te verkondigen, en, omdat de sacramenten het Woord vereisen, verleent ambtswijding het gezag om de sacramenten toe te dienen, en ook, in samengaan met andere in het ambt gewijde mannen, het gezag van de sleutels. Maar hoewel de diakenen ondergeschikt zijn aan de woorddienaar, delen ze in dat gezag. De ambtswijding vragen zijn de zelfde; de woorddienaar ontvangt de diakenen als “aan dit ambt met ons deel” nemend; en de gemeente belooft gehoorzaamheid aan de diaken.

II. De Basis van het Debat

Het geschilpunt is nu helder uitgedrukt. Het is de Gereformeerde ambtswijdingsleer. De leer is niet de prelatische en hiërarchische zienswijze van Rome, noch is ze de anarchische chaos van de Anabaptisten. Maar welke van de drie zienswijzen is juist? Klaarblijkelijk, de Reformed Presbyterian Church verbiedt de ambtswijding van vrouwen. Omdat, evenwel, “Alle Synoden en raden sinds de tijd van de apostelen...kunnen dwalen, en veel hebben gedwaald”, is het theoretisch mogelijk dat Reformed Presbyterian regering in dwaling verkeert. Maar het is hoogst onwaarschijnlijk dat het Presbyterianisme dwaalt op dit specifieke punt. De gelovige Joden vóór de komst van Christus, evenals de ongelovige Joden erna, hadden geen vrouwen als priesters. Het Rooms geloof evenmin. Het Lutheranisme evenmin. Onder deze

⁷ Hier, niet de mensgeworden Word van God, Jezus Christus, maar het geschreven Woord, de Schrift.

groepen zijn er verschillen ten aanzien van de aard van ambtswijding, de geldigheid ervan, het gezag ervan, en meer; maar alle zijn het eens dat het verkeerd is vrouwen in het ambt te wijden. Welnu, waar Rabbi's Eliëzer en Agiba; Pausen Leo en Gregorius; en Luther, Calvijn, en Knox het eens zijn op een specifiek punt, vereist het overweldigende redenering om te bewijzen dat ze het verkeerd hebben. Op wat voor basis zou enig iemand een dergelijke redenering kunnen opbouwen? Er is maar één zulke basis, de Bijbel.

Het *Rapport*, zij het niet alleen vrolijk maar ook dankbaar erkend, beroept zich op de Schrift alleen. Zou het anders zijn, dan zouden zij en wij geen gemeenschappelijke basis van argumentatie hebben. Hoezeer het huidige opstel de exegese van het *Rapport* ook beschouwt als pover en zijn redenering als ongeldig, het *Rapport* dient in hoge mate te worden aanbevolen voor zijn herhaalde verwerping van het idee van onderdelen van de Schrift niet bindend zijn vandaag omdat ze cultureel werden geconditioneerd. Aangezien deze verwerping niet het eigentijdse standpunt is van de religieuze gemeenschap, is een korte alinea of twee die het contrast benadrukken relevant.

Dr. Paul King Jewett is een bijzonder goed voorbeeld, want hij heeft recentelijk betoogd voor de ambtswijding van vrouwen. Hij heeft geen moeite met het Schriftuurlijk materiaal; hij is het zelfs inhoudelijk eens dat de zienswijze verdedigd in dit opstel Schriftuurlijk is; maar hij verwerpt eenvoudigweg de vergissingen van de Apostel Paulus als cultureel geconditioneerd. De theologische opleiding, eveneens, waarin Dr. Jewett onderwijst, is ook een goed voorbeeld. Diverse van haar leden hebben zich publiekelijk gemengd in controverse tegen Schriftuurlijke foutloosheid. De meer behoudende namen ontslag en verlieten de opleiding enkele jaren geleden. Toch maakt de opleiding er aanspraak op evangelisch te zijn. Ze zouden zichzelf eigenlijk modernisten moeten noemen, want hun standpunt is zeer grotendeels het zelfde als dat van de modernisten eerder in deze eeuw. Hun tactieken zijn ook soortgelijk, want in het omlaag halen van de taal, zo dat ze de term *evangelisch* ontledigen van zijn historische betekenis, herhalen ze het omlaag halen door de eerdere modernisten van de term, *de goddelijkheid van*⁸ Christus, om Homerus en Shakespeare tegemoet te komen, zo niet de goddelijke Sarah. Deze allesdoordringende invloed van vrijzinnigheid⁹ wordt het helderst gezien in de grote afvallige denominaties. Daarin kan een woorddienaar worden uitgeworpen of kan een kandidaat worden ambtswijding worden geweigerd omdat hij ambtswijding van vrouwen afkeurt. Maar de invloed van vrijzinnigheid kan ook worden gezien, hoewel het misschien is in aangepaste vorm, in meer behoudende kerken. Zelfs in onze kerk moeten we het wel als kortzichtig beschouwen om een dergelijk geschilpunt als ambtswijding te bespreken zonder de omstandigheden die van alle kanten op ons drukken in beschouwing te nemen. Omdat vrijzinnige ideeën de hele religieuze communiteit doordringen zullen Reformed Presbyterians er goed aan doen ze te bestrijden zelfs in hun beginnende vormen. Te veel theologische opleidingen en denominaties glijden bijna onopmerkzaam weg in afval. Laten de erfgenamen van Covenanters dit lot niet ondergaan.

Eén recent, klein, maar bemoedigend teken aan de horizon was de 135 tegen 74 stemming tegen ambtswijding van vrouwen in de Generale Synode van de Associate Reformed Presbyterian Church van 1976. Ze stemden zelfs een motie weg om het *Rapport* van de voorstanders te verspreiden naar de kerkeraad “voor gebedsvolle overweging”.

⁸ De *goddelijkheid van (divinity of) Christus* was de frase die oudere 20^e-eeuwse modernisten om de *godheid van (the deity of) Christus* te ontkennen of verdoezelen.

⁹ *Vrijzinnigheid*: filosofisch of theologisch Liberalisme.

De succesvolle introductie van de ambtswijding van vrouwen in vrijzinnige kerken is een met de algemene kijk van vrouwenbevrijding.¹⁰ Afgezien van de excessen van de filosofie van de linker vleugel, de toegeeflijkheid van ouders en de samenleving, en de nadruk op beweerde rechten van vrouwen zelfs tot het toestaan dat een tienermeisje abortus krijgt in weerwil van haar ouders — afgezien van dit soort zaak is het twijfelachtig dat enig iemand opwekkende actie zou hebben gevoerd voor de ambtswijding van vrouwen. De vermelding van vrouwenbevrijding en de buitengewoon grote immoraliteit van onze tijd is niet bedoeld om smaad te werpen op de schrijvers van het *Rapport*. Niemand beschuldigt hen ervan dat ze betoverd zitten aan de voeten van Bella Abzug. In tegendeel, de procedure van het Rapport beroept zich expliciet en door alles heen op de Schrift. Hierin verschilt het compleet van de gebruikelijke procedures. Is er enig voorbeeld, in enige denominatie, van dit soort opwekkende actie op strikt Schriftuurlijke gronden? Het huidige *Rapport* lijkt uniek. Voor zijn steun op de Schrift zijn we dankbaar. Niettemin, de huidige natuurlijke sociologische neigingen tenderen naar het voortbrengen van een meer gunstige ontvangst van dit voorstel dan de Schriften machtigen. Met de expliciete basis van het *Rapport* is dit opstel het ten volle eens en [het] spoort alle lezers aan de Schrift alleen te raadplegen.

III. Zijdelings Materiaal

Een deel van het Schriftmateriaal, evenwel, heeft enkel in geringe mate betrekking op het hoofdonderwerp. Andere passages hebben er meer direct betrekking op. Een een paar zijn misschien beslissend. De eerste klasse kan niet geheel worden weggelaten, want het *Rapport* bevat een aanzienlijke hoeveelheid ervan, maar misschien zal in deze replek bondigheid aanvaardbaar zijn.

Eén zo'n zijdelings punt is de kwestie van vrouwen biddend in de openbare kerkdienst. Het *Rapport* bespreekt dit ietwat uitvoerig. De reden is helder. Als Paulus daadwerkelijk vrouwen heeft verboden te bidden in het openbaar, zou hij hun zeker niet hebben toegestaan in het ambt te worden gewijd. Vandaar dat het *Rapport* deze interpretatie wel moet bestrijden.

Dit punt van logica is voldoende om de futiliteit van diverse bladzijden van het *Rapport* aan te tonen. Echter, een woord ten gunste van een meer klaarblijkelijke interpretatie zal tellen tegen ambtswijding. De verzen luiden, “Laten jullie vrouwen stilzwijgen bewaren in de kerken, want het is niet toegestaan aan hen te spreken.... Het is een schande voor vrouwen te spreken in de kerk” (1 Corinthiërs 14:34-35). Het *Rapport* (116) merkt een “schijnbaar conflict tussen het gebed van vrouwen in hoofdstuk 11 en hun stilzwijgen in hoofdstuk 14 op”.

Kan ambtswijding dit schijnbare conflict oplossen? Is het niet mogelijk, en veel gemakkelijker, om een andere methode te gebruiken? Omdat de latere Corinthische verwijzing stilte gebiedt, en vandaar ambtswijding uitsluit,¹¹ is het enige probleem dat van contradictie. Op dit punt kunnen misschien twee dingen worden gezegd. Ten eerste, zoals het *Rapport* zelf erkent, de gebeden van vrouwen die Paulus toestaat hebben misschien plaatsgevonden in informele gebedsbijeenkomsten. Of, wat het *Rapport* niet beschouwt, de gebeden zijn misschien gedaan in de eigen huizen van de vrouwen. Uiteraard, zoals het *Rapport* zegt onderaan bladzij 115, “Deze teksten vooronderstellen helder dat vrouwen baden

¹⁰ *Women's Lib*: afkorting van *Women's Liberation*, de bevrijding van vrouwen, de vrouwenbeweging. Enkele noodzakelijke vragen en de antwoorden erop m.b.t. begrip dat deze frase uitdrukke zijn, Bevrijding waarvan? en Bevrijding waartoe?

¹¹ Kerkelijke ambten als bedieningen van de Schrift moeten wel, ook, worden uitgeoefend door spreken.

en profeteerden.” Maar het geschilpunt is waar en wanneer? De tekst zegt niet, “in de kerk”. Daarom, deze woorden horen niet te worden ingevoegd. Dan, wanneer een andere tekst uitdrukkelijk zegt, Laat vrouwen het stilzwijgen bewaren in de kerk, volgt het dat *1 Corinthiërs* 11 “in de kerk” *niet kan* betekenen. Het moet wel betrekking hebben op sommige informele bijeenkomsten, zoals een van onze vrouwen zendingsgenootschappen. Het *Rapport* erkent dat dit de problemen van beweerde contradictie oplost. Maar het verwerpt de oplossing omdat “het twijfelachtig is dat het geval exegetisch kan worden ondersteund” (116).

Twijfelachtig? Niet zeer. De helderheid van hoofdstuk 14 en de afwezigheid uit hoofdstuk 11 van de woorden “in de kerk” lijken exegetisch voldoende te zijn. Voorts, zo ver als de hoofdvraag van ambtswijding reikt, het is niet noodzakelijk om deze interpretatie exegetisch te ondersteunen. Het onmiddellijke punt is de oplossing van een schijnbare contradictie, en zelfs het *Rapport* is het ermee eens dat de hier gegeven interpretatie bevredigend is. Aan de andere kant, de interpretatie van het *Rapport* kan niet exegetisch worden ondersteund. Hoe kan men uit het vers de woorden eruit trekken die er niet zijn? Toch hoort het *Rapport* exegetische zekerheid te verschaffen omdat het de bewijslast draagt.

Maar dat er, daadwerkelijk en historisch, gelegenheden van gebed en profetie waren anders dan de reguliere kerkdienst, en dat daarom de huidige interpretatie niet afhangt van niet-ondersteunde aannames, is helder, zo niet uit *Handelingen* 11:28, op zijn minst uit *Handelingen* 21:9-11. Wat Agabus deed past nauwelijks in een eredienst; en exegese kan niet ontkennen dat Filippus’ dochters profeteerden, zoals Agabus, toen er geen kerkdienst gaande was.

Het resultaat van deze analyse is (1) dat bladzijden 115-117 van het *Rapport* nauwelijks überhaupt betrekking hebben op de vraag; (2) dat de verworpen oplossing op bladzij 116 bevredigend blijft; en (3) dat de “Conclusie: van het *Rapport*, “*1 Corinthiërs* 11:5 heeft waarschijnlijk betrekking op openbare erediensten”, niet meer dan mogelijk, en waarschijnlijk minder logische dwingend dan wat het *Rapport* verwerpt als een “zwakke mogelijkheid”. Er moet wel op worden gestaan dat de voorstanders van ambtswijding van vrouwen, niet degenen die de officiële Reformed Presbyterian beginselen verdedigen, wel het “logisch dwingende externe bewijs” moeten leveren. De bewijslast rust op de vernieuwers, niet op de degenen die de daadwerkelijke standaarden handhaven.

Een andere zijdelingse zaak betreft Paulus’ stylistische vaardigheden. Om zijn interpretatie in de plaats te stellen van de meer voor de hand liggende, redeneert het *Rapport* in diverse plaatsen dat er niet een “gewelddadige onderbreking” in de onderwerpszaak kan zijn in de twee verzen in kwestie. Er moet wel een soepele overgang zijn. Welnu, toegegeven, de meeste verzen verbinden zich logisch met hun voorafgaande en volgende verzen. Anders zou er geen continue bespreking kunnen zijn. Niettemin, alinea onderbrekingen komen voor; en soms zijn er twee of meer plotselinge verschuivingen binnen maar een paar regels.

Een belangrijk voorbeeld is de welbekende passage, *Romeinen* 5:12-19. Daar heeft de passage één enkel thema; maar Paulus mengt veel strengen van een complex onderwerp met elkaar. Er zijn parentheses binnen parentheses; en de zin wordt zo ingewikkeld dat Paulus hem afbreekt en opnieuw begint in vers 18.

Actieve geesten als die van Paulus zijn licht geneigd ingewikkelde zinnen te schrijven, inclusief parenthetische opmerkingen. En ze hollen terug en vooruit naar gelang hun gedachten in overvloed komen. Merk, daarom, nog een voorbeeld op: *1 Timotheüs* 5:17 en de

volgende verzen, een brief zo niet een hoofdstuk dat vele bladzijden in het *Rapport* in beslag neemt. Na de situatie van weduwen in de eerste helft te bespreken wendt Paulus zich tot de Oudtestamentische aansporing dat gemeenten hun pastors horen te ondersteunen. Dan komen aanwijzingen aangaande rechtzaken. Dan een waarschuwing tegen het inwijden in het ambt van jonge mannen, of nieuw bekeerde Christenen. Dan een of ander medisch advies aan Timotheüs. Ten slotte zijn twee verzen, die geen verband houden met medisch advies, vaag genoeg om enig verband onzeker te maken. Gezien zulke voorbeelden als deze, en er zijn andere, dit opstel zal niet zijn interpretatie laten varen wanneer de redenering voor zijn alternatief zo zwaar afhangt van de aanname dat Paulus wel zo soepel moet schrijven als het *Rapport* verwacht. Feitelijk, het *Rapport* zelf (83) moet zichzelf wel aanpassen tot een “abrupte overgang”.

Onder de rubriek van “Zijdelingse Kwesties” zijn er onderscheidingen in graad. Een niet zo zijdelingse kwestie is het gebruik van de term *diaken* in het Nieuwe Testament.

Als het Nieuwe Testament zelfs maar één enkel voorkomen van de verkiezing¹² en apostolische ambtswijding¹³ van een vrouw als een diaken bevatte, zou het feit sluitend zijn. Zonder een voorbeeld, evenwel, kan de redenering nooit sluitend zijn. Het beste dat kan worden gedaan is te verwijzen naar *Romeinen* 16:1, waar Phoebe *diakonon* wordt genoemd, en hieruit afleiden dat de kerkleden haar hadden uitgekozen en dat de apostelen haar daarop in het ambt wijdden.

Een dergelijke afleiding is ongeldig. Merk op dat er in *Handelingen* 6:1 een dagelijks *diakona* was voordat “diakenen” werden gekozen en in het ambt gewijd. Het woord was oorspronkelijk niet de naam van een ingewijde ambtsdrager, maar beduidde enig iemand die in de noden van anderen voorzag. In *Johannes* 2:5, 9 heeft het betrekking op degenen die bedienden bij het bruiloftsbanket. Vergelijk *Mattheüs* 22:13. In *Johannes* 12:26 heeft het betrekking op enige trouwe dienaar van Christus. Vandaar dat de term kan worden toegepast op Phoebe, of op enige andere Christen, zonder ambtswijding te impliceren.

Feitelijk, voor zover de term zelf reikt, het heeft zelfs betrekking op dienaren van Satan (2 *Corinthiërs* 11:15).

In 1 *Timotheüs* 4:6 wordt Timotheüs een dienaar, een *diakonos*, genoemd; hoewel hij een oudste of bisschop en niet een “diaken” was. Zo, ook, de apostelen zelf worden dienaren genoemd: *Handelingen* 6:2 zegt dat de apostelen bezig waren geweest tafels te bedienen (*diakonein*), maar ze vanaf dat moment deze taak wel moesten laten vallen en zichzelf aan de bediening van het Woord (*diakoinia tou logou*) [moesten] geven. Wanneer het wordt opgemerkt dat de zeven [die werden] gekozen niet “diakenen” werden genoemd in deze passage, en dat het werkwoord *diakonein* van toepassing is op de apostelen, moeten we [dan] wel concluderen dat Phoebe een apostel was?

Geheel het tegendeel: De term *diakonos* was een naam gegeven aan enige dienaar. De toepassing ervan op Phoebe in *Romeinen* 16:1 draagt geen implicatie van ambtswijding.

¹² In Presbyteriaanse en andere Reformatie kerken worden oudsten en diakenen naar Bijbels model gekozen door de belijdende gemeenteleden. Ook predikanten hebben hun instemming nodig om het ambt van Woordbediening te mogen uitoefenen.

¹³ Ambtswijding op gezag en door instelling van apostelen.

Het Rapport probeert dit geschilpunt af te handelen op bladzij 134:

Omdat het woord diakonos kan worden vertaald of als “diaken” of als “dienaar” is het belangrijk op te merken dat Paulus *er niet voor koos de vrouwelijke vorm van het woord te gebruiken maar veeleer het grammaticaal geslacht doorbrak om Phoebe te identificeren met de mannelijke vorm van het zelfstandig naamwoord* [schuine druk in het Rapport]. Dit suggereert zeer sterk dat hij niet bezig was haar eenvoudigweg een dienaar te noemen...maar veeleer bezig was een formele term te gebruiken die haar identificeerde als een diaken.

Maar waar in Griekse literatuur komt een dergelijke vrouwelijke vorm van het woord voor? Noch Liddell en Scott noch Arndt en Gingrich hebben enige vrouwelijke vorm. In tegendeel, ze citeren allebei passages waarin de mannelijke vorm van toepassing is op vrouwen.

Met betrekking tot de mannelijke en vrouwelijke vormen van Griekse zelfstandige naamwoorden verdient een ander punt vermelding. Het Rapport is uniek in dat het vrouwen aanbeveelt voor diakenen maar hun ambtswijding als oudsten verbiedt. Voorstellen en hun aanneming in andere denominaties sluiten in en leggen zelfs nadruk op ambtswijding als woorddienaars. Dit is omdat deze andere denominaties weinig achtung hebben voor de Schrift, terwijl het Rapport verlangt de Bijbel te volgen. Het Rapport heeft geen neiging te redeneren dat de Bijbel toestaat dat vrouwen in het ambt worden gewijd als pastors. Niettemin, men kan zich afvragen of de ambtswijding van vrouwen als pastors wel of niet kan worden voorkomen wanneer het momentum eenmaal is begonnen in hun ambtswijding als diakenen. Ja, het is zelfs mogelijk te gissen naar een deel van de toekomstige redenering. Er zal op worden gewezen dat als we nu vrouwen als diakenen in het ambt wijden, alhoewel er niet zo'n vorm als *diakonē*¹⁴ is in het Nieuwe Testament (of elders?), horen we des te meer vrouwen als pastors in het ambt te wijden omdat *1 Timotheüs 5:1, 2* expliciet *presbuterai* (vrouwelijke oudsten) evenals *presbuteroi* (mannelijke oudsten) noemt.

De woorden *diakonos* en *presbuteros* zijn niet de enige voorbeelden van woorden in alledaags gebruik, die wij vrijwel zonder uitzondering technisch zouden gebruiken. Het woord *kerk* (*ekklēsia*) is nog een voorbeeld. In *Handelingen 2:47* voegde de Heer bekeerlingen dagelijks toe aan de “kerk”; en de context toont aan wat voor kerk werd bedoeld. Maar de tumultueuze samenkomst van heidenen in Efeze wordt drie keer de *ekklēsia* genoemd (*Handelingen 19:32, 39, 40*). Vandaar dat de term *diakonos*, toegepast op Phoebe, geen bewijs is dat ze in het ambt was gewijd.

Maar er wordt gezegd dat Phoebe niet enkel een dienaar van de Heer was, ze was een *prostatis* van velen. De redenering is dat *prostatēs* (mannelijk) en daarom *prostatis* (vrouwelijk) regeerder, gezag, verdediger, beschermer,¹⁵ voorzittende ambtsdrager, baas, etc., betekent. Aldus was Phoebe een regulier in het ambt gewijde ambtsdrager met gezag over veel mensen.

Helaas, de mannelijke vorm komt niet voor in het Nieuwe Testament, en de vrouwelijke vorm komt alleen deze ene keer voor. Het werkwoord, evenwel, komt ongeveer zeven keer voor en wijst zeker op gezag en gezagvoering. Voor degenen die de ambtswijding van vrouwen

¹⁴ Hypothetische vrouwelijke vorm tegenover het feitelijk voorkomende mannelijke *diakonos*.

¹⁵ Of, bewaker.

voorstaan lijkt die ene woord sterk, en misschien sluitend, bewijs te zijn. maar men hoort zeker meer dan een hapax legomenon te hebben om duizenden jaren van kerkelijke procedure omver te werpen. Evenmin is dit alles wat kan worden gezegd. Want het vers zelf zegt Phoebe een *prostatis* was voor Paulus zelf. Aldus moet Paulus wel een ondergeschikt lid zijn geweest van de orde waarover Poebe voorzitter en regeerder was. tegengesteld aan deze onaanvaardbare afleidingen, dit opstel concludeert dat Phoebe een trouwe dienaar die tot grote hulp was geweest voor veel mensen en voor Paulus zelf, zoals Petrus' schoonmoeder Christus diende (*diēkonei*) in *Mattheüs* 8:15.

Deze sectie over “Zijdelings Materiaal” heeft is nu nagegaan het onderwerp van vrouwen biddend in de kerk, Paulus' stylistische eigenaardigheden, en het gebruik van de term *diaken*. Maar naarmate de bespreking nu verdergaat heeft het materiaal steeds meer direct betrekking op het voornaamste geschilpunt.

IV. De Hoofdpassages

Eén Timotheüs 2 is er zeker een van groot belang. Op eerste lezing lijkt het bepaaldelijk de ambtswijding van vrouwen uit te sluiten. Ja, een tweede en een derde lezing bevestigen deze indruk. Feitelijk, het hoofdstuk gaat verder dan zulke ambtswijdingen te verbieden: Ze verbiedt vrouwen zelfs te bidden in de openbare diensten.

Tegen deze heldere uitspraak worstelt het *Rapport* ietwat uitvoering (bladzijden 79-90). Het merkt eerst op dat het onderwerp van het hoofdstuk “bidden in de kerk” is. Dit, uiteraard, is waar; maar het kan leiden tot een misverstand. Hoofdstuk twee is een onderverdeling van de brief als geheel, waarvan het onderwerp breder is dan gebed. *1 Timotheüs* bestrijkt het algemene onderwerp van verering, en vandaar dat Paulus van gebed kan overgaan op andere fasen van verering. Door het onderwerp te vernauwen tot gebed wil het *Rapport* graag een beweerde onderbreking vermijden [die] naar wordt verondersteld [wordt] vereist door de gebruikelijke interpretatie. Het *Rapport* is uiterst gedetailleerd en zou moeten worden geraadpleegd. Het zou onredelijk lastig zijn hier iedere regel te onderzoeken. Maar in het algemeen redeneert het *Rapport* dat er op de gebruikelijke interpretatie een onmogelijke onderbreking zou zijn “omdat ze niet daadwerkelijk Paulus' bedoelde contrast presenteert maar v. 8 (mannen biddend met heilige handen) behandelt alsof het stond naast vv. 11vv...” (80). De redenering van het *Rapport* lijkt af te hangen van de aannamen dat Paulus niet, in het zelfde vers, twee gerelateerde onderwerpen had kunnen beschouwen, hier feitelijk één hoofdonderwerp en een ondergeschikt onderdeel.

De redenering van het *Rapport* is gebrekkig op diverse punten. Alinea (1) op bladzij 80 zegt, “Als de bedoelde vergelijking de rollen van de seksen is, verdoezelt de opmerking over heilige handen ernstig...Paulus' centrale maar *ongesproken* punt dat vrouwen niet zouden moeten bidden.” Hierop kan men antwoorden dat er niet slechts één “centraal” punt in de passage, tenzij het het algemene punt van ordelijke verering is. Veel verzen in de Schrift bevatten diverse onderscheidbare punten. Hier, toegevoegd aan *heilige handen* en *bescheiden kleding*, kunnen de rollen van de seksen nauwelijks aan de aandacht ontsnappen. Ver van “onuitgesproken” yte zijn, zoals het *Rapport* vreemd drie keer herhaalt, zegt vers 12, “ze moet stil zijn”.¹⁶ Deze stilte stemt overeen met de voortgang van denken in verzen 8 en 9: Mannen dienen te bidden [in de kerk], vrouwen dienen zich bescheiden te kleden, te leren in stilte en onderwerping. Vers 10, niet vers 9, is misschien een parenthetisch terzijde, want die

¹⁶ Het Grieks zegt *einai en hēsuchia* (εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ): te zijn in stilte (*1Timotheüs* 2:12).

zijn niet afwezig in Paulus' stijl, maar er is geen geweldadige onderbreking of "parenthetisch terzijde dat ernstig Paulus' centrale punt verstoort".

Het Rapport maakt veel werk van het woord *hōsautos* in vers 9. Het Rapport geeft toe dat het verkeerd zou zijn om het vers te vertalen als "Soortgelijk ook wil ik dat de vrouwen bidden" (80). Dit is een welkome toegeving, maar het Rapport verzuimt blijkbaar te zien hoe het zijn eigen voortzetting ondermijnt. Ten eerste, er moet wel op worden gestaan dat de verbod op publiek gebed door vrouwen niet "onuitgesproken" is. Het Rapport stelt op zijn minst drie keer dat het onuitgesproken is; en op deze dwalende stelling bouwt deel van zijn redenering. Ten tweede, *hōsautos kai*, toegegeven, trekt een of andere soort van parallel. Maar het Rapport heeft al toegegeven dat de parallel niet is "Ik wil dat mannen bidden...ik wil ook dat vrouwen bidden". Om deze reden kan de parallel even min zijn, "Ik wil dat mannen bidden met heilige handen en ik wil dat vrouwen bidden in bescheiden kleding." En om deze reden zou de redenering van bladzijden 80-82 moeten worden beschouwd als een mislukking.

Iemand gaat zeker vragen, Maar dan wat is de parallel? Dit is een gewettigde vraag, maar het is toelaatbaar te besluiten dat de zienswijze van het Rapport onmogelijk is zonder in staat te zijn deze vraag te beantwoorden. De zienswijze van het Rapport is onmogelijk vanwege het *gesproken* (geschreven) bevel van stilte. Echter, een plausibel antwoord op de vraag is bij de hand, waarop het Rapport zelf vaag zinspeelt (bladzij 82, laatste alinea van de sectie). Kortweg is het dit: Paulus' ideeën kwamen tot hem in overvloed, het algemene onderwerp hier is publieke verering en niet gebed alleen; daarom, men mag de woorden, zo niet de intentie van het Rapport (bladzij 82 eind) aanvaarden: "een voortzetting van Paulus bespreking van gebed...begrepen als het bespreken van...verering." Als [dit] zo is, heeft Paulus gezegd, "Mannen dienen te vereren door heilige handen op te heffen in gebed; *soortgelijk ook*, vrouwen dienen te vereren door zich bescheiden te kleden en stil te blijven."

Zo is de conclusie hier voorgesteld. Maar een verder punt is dat de bewoording van het Rapport hoogst misleidend is wanneer het zegt, "we moeten wel bevragen o het al helemaal een houdbare afleiding is dat vrouwen te allen tijde stil waren in de Paulinische bijeenkomsten" (82). Uiteraard is het niet een houdbare afleiding. De afleiding waren niet altijd stil in de Paulinische bijeenkomsten; dat is waarom Paulus schreef om de wanorde te corrigeren. Een soortgelijke eigenaardigheid komt ook voor op de volgende bladzij: "Waarom ontstonden de problemen van gebed, profetie, en onderwijs, als hij nooit vrouwen toestond te spreken in de kerken?" (bladzij 83, laatste regel). Men zou evengoed kunnen vragen over *1 Corinthiërs 7*, Waarom ontstond het probleem van incest, als Paulus incest nooit had toegestaan in zijn kerken?

Omdat de rest van Deel I (bladzijden 84-90) interessant, instructief, en inhoudelijk aanvaardbaar is; feitelijk, omdat dit materiaal meer overeenstemt met het Reformed Presbyterian standpunt en minder met de conclusies van het Rapport; en opnieuw, omdat zijn ferme verwerping van "culturele beperkingen" zo tot dankbaarheid stemt, is het misschien niet algeheel ongepast om snel door te gaan naar bladzijden 132vv. over *1 Timotheüs 3:8-13*. Dat het Rapport op deze bladzij het Reformed Presbyterian standpunt niet accuraat uitdrukt is al helder gemaakt. Maar het "exegetische debat over 1 Tim. 3:11", waaraan "de bewijsvoering van bijbelse volmacht hangt" voor de ambtswijding van vrouwen, "concentreert zich op de betekenis van het woord *gunaikas*". Daarom, het Rapport moet wel aantonen, per strikt geldige implicatie, of zoals de *Confessie*¹⁷ zegt, "per goede en *noodzakelijke* consequentie",

¹⁷ De *Westminster Confessie*. Gordon Clark was Presbyteriaans.

dat *gunaikas* wel “vrouwelijke diakenen” moet betekenen, en niet mogelijkwijs vrouwen van diakenen of oudsten kan betekenen.

Ver van dat het een noodzakelijke deductie is, de redenering van het *Rapport* is gebrekkig zowel in premissen als procedure. Merk het beginpunt ervan op bladzij 133 op: “We mogen *met vertrouwen* [de zienswijze dat *gunaikas* of vrouwen in het algemeen betekent of dat het echtgenotes van oudsten en diakenen betekent] verwerpen.” Dit vertrouwen, evenwel, is gebaseerd op de stelling “dat het niet *waarschijnlijk* zou zijn dat Paulus zijn gedachtegang zou onderbreken....” Maar, ten eerste, waarschijnlijkheid is niet aantoning. Ten tweede, we hebben al gezien hoe frequent Paulus “zijn gedachtegang onderbreekt”. En ten derde, hij onderbreekt niet echt zijn gedachtegang, hoewel hij misschien een rijtuig of restauratiewagen voegt tussen twee wagons. Vandaar dat het “waarschijnlijk” en “onwaarschijnlijk” van het *Rapport* (bladzij 133) geen kracht hebben in het bewijzen van zijn conclusie.

Het is hier waar dat als Paulus een *tas* (lidwoord) of een *autōn* (voornaamwoord) had ingevoegd, er geen twijfel had kunnen zijn aangaande de vertaling *echtgenotes*.¹⁸ Maar goed, Paulus laat het lidwoord vaak genoeg weg waar het Nederlands¹⁹ het vereist. Het *Rapport* beweert dat de *King James* vertaling “gratuiet”²⁰ het woord *hun* aanvoert. Maar als noch Paulus noch de gemeente enig idee had van vrouwen in het ambt wijden, was het lidwoord of voornaamwoord niet-noodzakelijk. De redenering van het *Rapport* tendeert naar circulariteit: *Hun* is zonder klaarblijkelijke reden omdat Paulus vrouwelijke diakenen bedoelde, en *gunaikas* betekent niet echtgenotes omdat het *hun* van de *King James* zonder klaarblijkelijke reden is. Vandaar dat Paulus de ambtswijding van vrouwen goedkeurde.

Het *Rapport* keert vervolgens terug naar wat “onwaarschijnlijk” is: “Het is onwaarschijnlijk dat hij zorgvuldig opmerkingen zou maken over echtgenotes van diakenen en die van de oudsten zou verwaarlozen.” Maar ook dit is circulair. Hoe bewijst het *Rapport* dat Paulus het naliet te spreken van echtgenotes van oudsten, als hij daadwerkelijk sprak van echtgenotes van diakenen? Alleen op de grond hierboven uitgedrukt dat “het niet *waarschijnlijk* zou zijn dat Paulus zijn gedachtegang zou onderbreken.” In tegendeel, het is zeer wel mogelijk, en door²¹ de tekst waarschijnlijk, dat, nadat Paulus had gesproken van oudsten (3:1) en diakenen (3:8) hij een parenthetische opmerking invoegde (3:11) aangaande hun echtgenotes, echtgenotes van oudsten evenals echtgenotes van diakenen.

Het *Rapport* merkt deze laatste interpretatie op. Maar het beweert dat zijn eigen zienswijze “waarschijnlijker” is. Welnu, afgezien van het feit dat het huidige artikel niet denkt dat de interpretatie van het *Rapport* waarschijnlijker is, het feitelijk als minder waarschijnlijk en zelfs zeer onwaarschijnlijk beschouwt, moet men er wel op staan dat de conclusie van het *Rapport* noodzakelijke consequentie en geldige redenering vereist. Een twijfelachtige waarschijnlijkheid over één enkel vers is niet voldoende om de Presbyteriaanse zienswijze van ambtswijding omver te werpen.

Het *Rapport* gaat verder met een redenering over Phoebe; maar dit werd een paar bladzijden geleden afgehandeld. Phoebe was nooit “Mevrouw de Voorzitter” (bladzij 134) voor Paulus.

¹⁸ In dat geval zou er in het Grieks *tas gunaikas* hebben gestaan in plaats van *gunaikas*.

¹⁹ De oorspronkelijke tekst zegt “English”, maar het Nederlands is grammaticaal parallel.

²⁰ *Gratuiet* (*gratuitously*): zonder klaarblijkelijke reden of oorzaak;; overbodig.

²¹ *By*: oorzakelijk *door*; “afgaand op wat de tekst zegt”.

De bewoording van het *Rapport (Diakonaat, bladzij 135)* gebruikend, maar de betekenis ervan tegensprekend door stellingen en ontkenningen om te wisselen, is de conclusie:

Het ambt van diaken is een ambt dat de uitoefening van kerkelijk gezag in zich betreft. In de Paulinische kerken was het gesloten voor vrouwen. Het moet daarom wel gesloten zijn voor vrouwen in onze kerken.

En verder, met de paus, John Knox, de Schotse Kirk, en de hele Christenheid, we geloven dat het standpunt van de Reformed Presbyterian Church in het weigeren om vrouwen in het ambt te wijden soliede Bijbels is, waartegen alle waarschijnlijkheden geen logische kracht hebben.

— o —